

© А. О. Лук'яненко, адвокат, голова Комітету з питань транспортного права НААУ, ORCID: 0009-0004-0050-0926, e-mail: andrii@advocate.uzhgorod.ua

© Andrii Lukianenko, Attorney at law, Head of the Committee on Transport Law of UNBA, ORCID: 0009-0004-0050-0926, e-mail: andrii@advocate.uzhgorod.ua

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ СИСТЕМ BIREG ТА SENT УКРАЇНСЬКИМИ ПЕРЕВІЗНИКАМИ: АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ ТА ПЕРСПЕКТИВ

PRACTICAL ASPECTS OF APPLICATION OF BIREG AND SENT SYSTEMS BY UKRAINIAN CARRIERS: ANALYSIS OF PROBLEMS AND PERSPECTIVES

Анотація. Ця наукова стаття розглядає актуальні аспекти вивчення та ефективного використання в сучасній транспортній індустрії України угорської системи BIREG та польської – SENT. Вищевказані цифрові ресурси є системами електронного реєстрування та моніторингу перевезень. Вони розглядаються як інноваційні інструменти, спрямовані на підвищення рівня автоматизації та оптимізації логістичних процесів у сфері перевезень.

Стаття детально аналізує основні можливості та переваги, які пропонують системи BIREG і SENT для українських перевізників, включно з покращенням контролю над транспортними засобами, оптимізацією маршрутів, підвищенням безпеки перевезень і забезпеченням швидкого та ефективного обліку й обробки даних. У статті також розглянуто можливі виклики та перешкоди, які можуть виникнути у процесі використання систем BIREG та SENT, та запропоновано практичні рекомендації для їхнього подолання. Зокрема, особливу увагу приділено адаптації перевізників до нових технологій та впровадженню необхідних навичок серед персоналу.

Ця наукова стаття сприяє розумінню ключових аспектів використання систем BIREG та SENT у контексті українських перевізників та може слугувати основою для подальших досліджень з покращення ефективності та конкурентоспроможності транспортної галузі в Україні.

Ключові слова: автоперевізнак, перевізнак, водій, система BIREG, система SENT, Угорщина, Польща.

Abstract. This scientific article examines the current aspects of the study and effective use of the Hungarian BIREG system and the Polish SENT system in the modern transport industry of Ukraine. The above-mentioned digital resources are systems of electronic registration and monitoring of transportation. They are considered as innovative tools aimed at increasing the level of automation and optimization of logistics processes in the field of transportation. The article analyzes in detail the main opportunities and advantages offered by the BIREG and SENT systems for Ukrainian carriers, including improved vehicle control, route optimization, increased transportation safety, and provision of fast and efficient accounting and data processing. The article also discusses possible challenges and obstacles that may arise when using the BIREG and SENT system, and offers practical recommendations for overcoming them. In particular, special attention is paid to the adaptation of carriers to new technologies and the introduction of the necessary skills among the staff.

This scientific article contributes to the understanding of key aspects of the use of BIREG and SENT systems in the context of Ukrainian carriers and can serve as a basis for further research on improving the efficiency and competitiveness of the transport industry in Ukraine.

Keywords: motor carrier, carrier, driver, BIREG system, SENT system, Hungary, Poland.

Вступ

Постановка проблеми. Українські перевізники стикаються з низкою викликів і труднощів у сучасній транспортній індустрії. Все більш актуальним стає питання використання іноземних технологічних рішень для оптимізації та автоматизації своєї діяльності. У цьому контексті виникає проблема вивчення та використання

українськими перевізниками таких систем, як BIREG і SENT, що розроблені угорськими та польськими спеціалістами. Ці системи мають чимало переваг, як, наприклад, ефективне реєстрування, моніторинг перевезень вантажів, але їхній потенціал і придатність для українського транспортного ринку ще не були досліджені та оцінені належним чином.

Специфіка української транспортної системи, правові та технічні аспекти, а також особливості бізнес-процесів у цій галузі можуть створювати перешкоди для успішної інтеграції систем BIREG та SENT в український контекст. Питання безпеки даних та зручності їхнього використання стають ключовими аспектами, які потребують детального дослідження та аналізу.

Отже, основною проблемою, яку ставить перед собою наукова стаття, є визначення можливостей та викликів використання угорської системи BIREG та польської системи SENT українськими перевізниками, а також розробка стратегій та рекомендацій для успішного подолання всіх викликів та перешкод, що можуть виникнути в процесі використання цих ресурсів зі сторони українського транспортного сектору.

Ступінь розроблення проблеми.

На сьогодні не всі українські перевізники володіють достатньою інформацією та практичними навиками щодо якісного та правильного використання таких систем, як BIREG і SENT. Відкритим залишається питання щодо впровадження ефективних алгоритмів, які давали б можливість перевізникам у максимально короткі терміни освоїти навички використання вищевказаних цифрових систем.

Метою статті є систематичне та глибоке дослідження можливостей і викликів використання угорської системи BIREG та польської SENT зі сторони українських перевізників. Для досягнення поставленої мети у статті висвітлено ретельний аналіз, вивчення та порівняння функціоналу та особливостей таких систем, як BIREG і SENT задля оптимізації діяльності українських перевізників.

Виклад основного матеріалу.

1 січня 2021 року в Угорщині набув чинності абсолютно новий регламент і вступила в дію так звана система BIREG. Початкова мета BIREG полягала в контролі та моніторингу законного використання двосторонніх та багатосторонніх дозволів для міжнародних автомобільних пе-

ревозень вантажів. Система BIREG спочатку застосовувалася до всіх транскордонних перевезень, включно із перевізниками з Європейського Союзу. З часом її сферу було звужено лише до автомобільних перевезень із залученням третіх країн [3].

Абревіатура BIREG означає двосторонню реєстрацію, яка накладає зобов'язання на перевізників, що здійснюють транспортні операції на основі виданих їм дозволів ЄКМТ. На сьогодні BIREG дозволяє комплексно перевіряти всі транспортні події щодо перевезень на основі двосторонніх дозволів і дозволів ЄКМТ. Метою функціонування системи є контроль та відстеження законного використання двосторонніх та багатосторонніх дозволів, що використовуються для міжнародних автомобільних перевезень вантажів. Також однією з основних цілей BIREG є відсіювання перевізників, які здійснюють свою діяльність без наявного дозволу [2].

ЄКМТ (англ. СЕМТ) – багатосторонній дозвіл, що надає перевізнику право вільно працювати та пересуватися у країнах-учасниках ЄКМТ (Європейської Конференції Міністрів Транспорту). Відповідно до декларації, прийнятої Радою міністрів у 2006 році, ЄКМТ стала Міжнародним транспортним форумом (далі МТФ), що об'єднує на сьогодні 60 країн-членів. Оціночний обсяг становить 5-9% міжнародних автоперевезень у Європі [13].

Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України, отримавши від МТФ квоту дозволів ЄКМТ, передає їх у повному обсязі до центрального органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики з питань безпеки на наземному транспорті для подальшого їхнього оформлення та видачі автомобільним перевізникам [13].

Дозвіл дійсний протягом періоду часу, зазначеного в ньому, і дає право здійснювати необмежену кількість вантажоперевезень між країнами-учасниками ЄКМТ і транзитом через територію

однієї або декількох країн-учасниць ЄКМТ транспортними засобами, зареєстрованими в країні-учасниці ЄКМТ. Дозвіл не містить реєстраційного номера транспортного засобу та супроводжується бортовим журналом [13].

Згідно зі змінами, оголошеними 27 січня 2021 року, обов'язок реєстрації в системі BIREG поширюється лише на тих перевізників, які здійснюють транспортну діяльність на основі ЄКМТ або двостороннього дозволу, що діє на території Угорщини. Отже, український перевізник, що отримав вищевказаний дозвіл і планує здійснювати перевезення до або через територію Угорщини, в обов'язковому порядку повинен зареєструватися в BIREG. Типи заходів, які необхідно реєструвати в системі BIREG:

- в'їзд на територію Угорщини,
- розвантаження на території Угорщини,

- завантаження на території Угорщини,
- виїзд із території Угорщини.

У межах цього транспортні компанії зобов'язані реєструвати в даній системі всі вантажні автомобілі масою понад 3,5 т, що здійснюють перевезення вантажів у міжнародному сполученні. За межами ЄС такі перевезення мають відбуватися на основі ЄКМТ або двосторонніх дозволів. Для іноземних транспортних компаній усі дозволи та каботажні перевезення повинні бути зареєстровані в системі BIREG. Важливим моментом є те, що порожні рейси також підлягають обов'язковій реєстрації [6].

Узагальнивши факти, наведені вище, необхідно зазначити, що реєстрація в BIREG стосується окремо взятих суб'єктів, залучених до міжнародних автомобільних перевезень, а саме: перевізників, відправників і одержувачів вантажів (рис. 1).

Рис. 1. Основні суб'єкти, що підлягають обов'язковій реєстрації в системі BIREG

Відправники та отримувачі вантажів, пов'язані з BIREG, мають свої окремі зобов'язання в цьому процесі. Передусім

вони є частиною дозвільного регулювання та повинні зберігати дозволи протягом одного року. Іншим важливим мо-

ментом є обов'язок повідомляти інспекційний орган щодо транспортного засобу, який не має відповідних дозволів на виконання транспортного завдання. Також важливо, щоб такі суб'єкти, як відправники та одержувачі вантажів, перевіряли у перевізника наявність його реєстрації в системі BIREG. Зробити це вони можуть шляхом перевірки електронної пошти, отриманої після підтвердження реєстрації перевізника [3].

З 1 липня 2021 року змінився спосіб оформлення дозволів на транспорт. З цієї дати його не потрібно більше фіксувати на папері, дозвіл став інтегрованим у систему BIREG (*місце завантаження та розвантаження, час, показання одометра*). Крім того, туди потрібно завантажити CMR, тому зберігати цей документ у паперовій формі необов'язково [7].

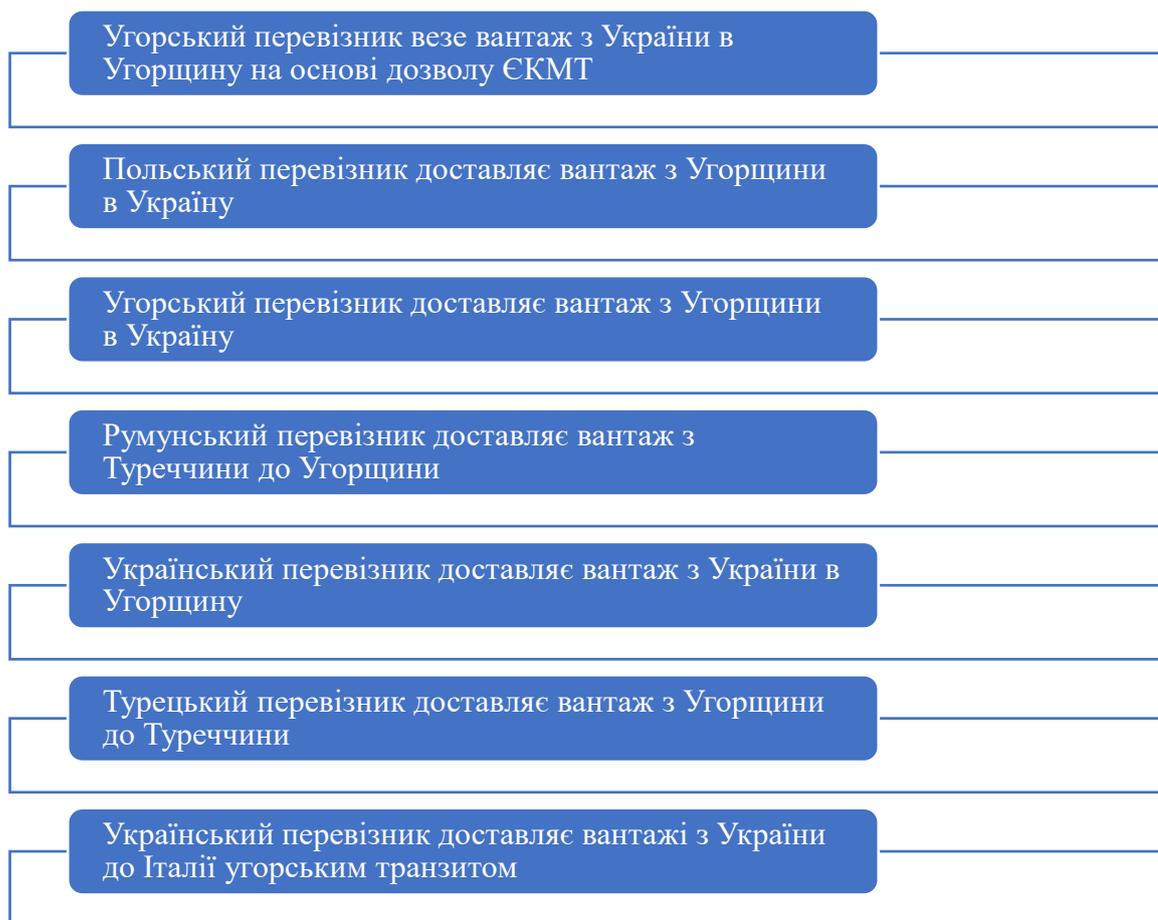
Слід зазначити, що для перевірки дозволів недостатньо самого номера BIREG. Необхідно також перевірити всі дані, що пов'язані з цим номером. Тільки в такому разі обов'язок перевірки дозволів зі сторони відправників та отримувачів вантажів вважатиметься повноцінним. Для цього варто переглядати реєстраційний електронний лист, щоб переконатися, що номер BIREG стосується цього транспортного завдання. Реєстраційний електронний лист має бути у наявності у водія. [8]

Щодо перевізників, то з практичної точки зору важливо ширше дослідити

питання основних транспортних операцій, які в обов'язковому порядку повинні реєструватися в BIREG. Аналізуючи всіх учасників цієї системи та особливості їхньої взаємодії, можна виділити такі види транспортних завдань, які пов'язані з Угорщиною і мають бути зареєстровані в BIREG:

- перевізник із третьої країни доставляє вантаж до/з Угорщини або транзитом через територію цієї країни на основі дозволу ЄКМТ або двостороннього дозволу;
- угорський перевізник доставляє вантаж з Угорщини за межі ЄС на основі дозволу ЄКМТ;
- перевізник з країни-члена ЄС доставляє вантаж з Угорщини за межі ЄС на основі дозволу ЄКМТ або двостороннього дозволу;
- угорський перевізник привозить вантаж з-за меж ЄС до Угорщини на основі дозволу ЄКМТ;
- перевізник із країни-члена ЄС виконує каботажне перевезення на основі дозволу Співтовариства.

Перевізники, що підлягають обов'язковій реєстрації в системі BIREG, здійснюють транспортні операції з території третіх країн на територію Угорщини або навпаки, а також транзитом через територію Угорщини (**рис. 2**) [2].

Рис. 2. Приклади транспортних операцій, що здійснюються через систему BIREG

Відмова від реєстрації зі сторони перевізника вважається порушенням правил в Угорщині та карається штрафом у розмірі 800 000 HUF. Якщо відправники та отримувачі вантажів не перевіряють підтвердження реєстрації, згенероване в системі BIREG, на них може бути накладено штраф у розмірі 300 000 HUF. Угорська влада має право заарештувати транспортний засіб, якщо перевізник неодноразово порушуватиме положення щодо обов'язкової реєстрації в системі. [5]

Оскільки законодавство також вимагає, щоб відправники та отримувачі вантажів перевіряли підтвердження реєстрації в системі BIREG, повторне недотримання правил, щодо реєстрації дозволів або неналежне їхнє використання може призвести до повної заборони діяльності на ринку вантажних перевезень Угорщини [6].

Для використання системи BIREG перевізник повинен спочатку зареєструватися в інтерфейсі цієї системи, а потім надати дані про здійснені ним доставки. Кінцевим терміном виконання зобов'язань щодо реєстрації є **початок виконання внутрішніх транспортних завдань** (але не пізніше перетину кордону Угорщини), **а у разі експорту – час завантаження** [7].

Варто також відмітити, що на основі оновлених правил Угоди про вантажні перевезення автомобільним транспортом від 29 червня 2022 року, без оформлення дозволу та реєстрації в системі BIREG дозволені такі перевезення: [9]

- двосторонні перевезення між Україною та Угорщиною: це означає, що можна перевозити вантажі між двома країнами без отримання спеціальних дозволів, але за умови дотримання всіх інших вимог, таких як митні правила та санітарні норми;

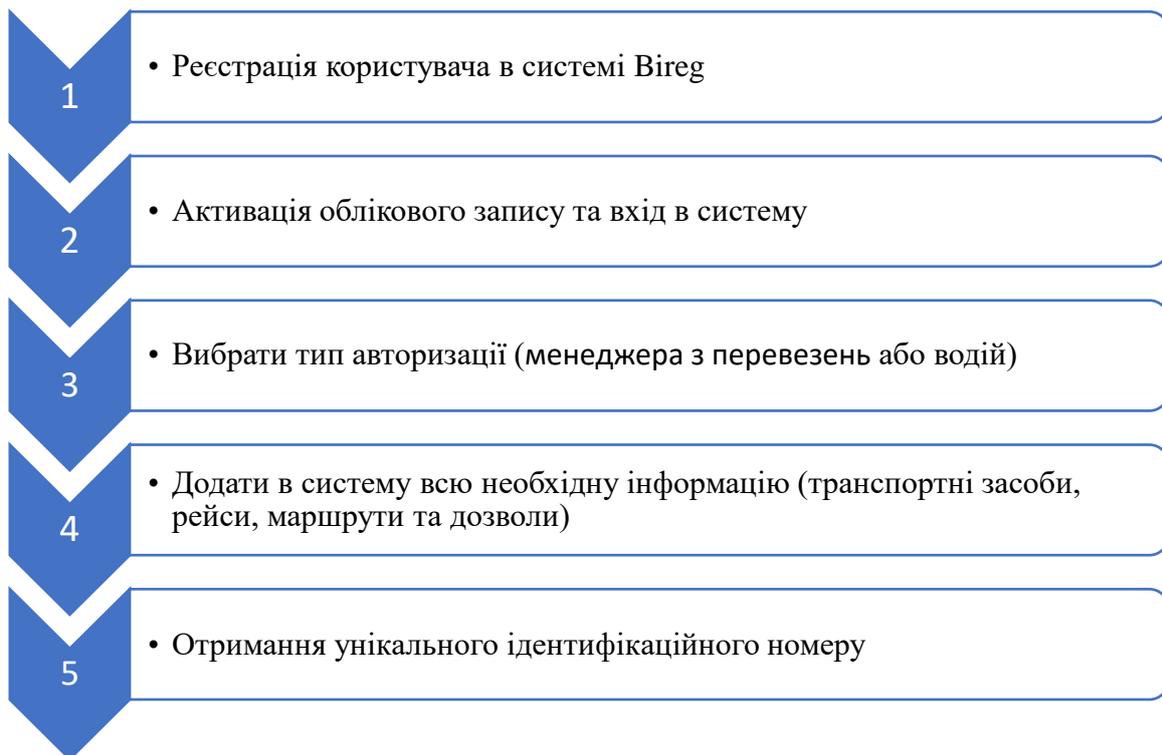
- транзитні перевезення через Угорщину з/до України: це означає, що можна перевозити вантажі через Угорщину з України до інших країн або з інших країн до України без реєстрації в BIREG.

Слід акцентувати увагу перевізників, що здійснення перевезення вантажу між двома третіми країнами підлягає обов'язковому оформленню багатостороннього дозволу ЄКМТ і реєстрації в системі BIREG, в іншому випадку транспортною інспекцією або Податковим і митним управлінням Угорщини або відділом захисту прав споживачів відповідної області може бути порушено адміністративне провадження, складено адміністративний протокол, протокол затримання транспортного засобу і стягнуто штраф у розмірі 1 600 000 (по 800 000) HUF за такі порушення:

- відсутність багатостороннього дозволу;
- відсутність реєстрації в системі BIREG.

Важливим практичним кроком в роботі з системою BIREG для українського перевізника є послідовне виконання певного алгоритму дій із його сторони. (рис. 3). Насамперед необхідно зареєструватись у цій системі, перейшовши за відповідним посиланням [2].

Перевізник повинен зареєструвати в системі свого першого користувача (менеджера з перевезень) шляхом внесення таких даних, як номер дозволу на діяльність, назва підприємства, адреса головного офісу підприємства, контактні дані (номер телефону, e-mail), дані користувача-менеджера з перевезень (ідентифікатор, пароль) [2].

Рис. 3. Алгоритм дій у системі BIREG для українського перевізника

Після реєстрації ідентифікатор компанії більше не підлягатиме зміні. Всі інші дані, введені під час реєстрації, можна змінити за допомогою відповідного дозволу. Далі система надсилає на вказану адресу електронної пошти лист із

посиланням для активації облікового запису. Після активації перевізник зможе зайти в систему з наданими даними. Перевізнику доречно реєструвати в BIREG більше одного користувача тільки в тому разі, якщо системою буде користуватися кілька людей [2].

Після входу BIREG запускається з пункту меню «Транспортні рейси». У системі є два типи авторизацій:

- менеджер із перевезень: керування користувачами, управління транспортними засобами, реєстрація рейсів, зміна даних компанії;
- водій: виконання зареєстрованого рейсу, події, пов'язані з зареєстрованим рейсом (перетин кордону, навантаження-розвантаження).

Транспортні засоби (та причепа), які використовує компанія, зберігаються в меню транспортних засобів з метою подальшого швидшого здійснення реєстрації на рейс.

Новий транспортний засіб можна зберегти в системі після внесення таких даних про автомобіль:

- аббревіатура країни, в якій зареєстрований транспортний засіб;
- реєстраційний номер транспортного засобу;
- вибрати клас захисту навколишнього середовища (EURO I – VI);
- дата (рік та місяць) кінцевого терміну дії дозволу ЄКМТ (закінченням терміну дії дозволу вважається останній день зазначеного місяця) [2].

Далі, перед в'їздом в Угорщину, перевізник повинен зареєструвати в системі BIREG всі рейси, що потребують дозволу ЄКМТ. Для цього необхідно вказати основні дані компанії (назва компанії, номер дозволу, адреса центрального офісу). Важливо додати дані транспортного засобу та інформацію про рейс [4]. Перевізник має вказати тип рейсу, що буде здійснюватися, – завантажений або порожній. Також необхідно зафіксувати час проходження транспортної ділянки в Угорщині. Варто відмітити, що запланований час проходження угорської ділянки не може перевищувати 15 днів [2].

Під час реєстрації рейсу в обов'язковому порядку потрібно ввести дані про маршрут та пов'язаний з ним дозвіл ЄКМТ. Для одного рейсу можна вказати декілька маршрутів, але для цього може

знадобитись інформація про декілька дозволів [2].

Наступним етапом є внесення в BIREG інформації про завантаження та розвантаження вантажу. У разі наявності дозволу СЕМТ має бути вказаний серійний номер, початок та закінчення дії дозволу, а також додані його фотографії/документи [2].

За замовчуванням реєстрація рейсу завжди створюється в стані «Чернетка». У цьому стані менеджер із перевезень, за бажанням, може змінити або навіть видалити наявну реєстрацію. Реєстрація рейсу вважається успішно завершеною після отримання від системи реєстраційного номеру цього рейсу. Перевізник виконав своє реєстраційне зобов'язання тільки в тому разі, якщо BIREG згенерує вищевказаний реєстраційний номер [7].

Після внесення основних відомостей щодо рейсу система перевіряє, чи коректно введені всі необхідні дані та чи дійсний дозвіл ЄКМТ на запланований час перевезення. Якщо все правильно, реєстрація буде вважатися завершеною і матиме статус «Активна». Після цього перевізник отримає унікальний реєстраційний номер [2].

У дорозі, у разі перевірки автотранспорту зі сторони працівників відповідного органу, водій має надати даний реєстраційний номер особі, яка проводить контрольний огляд. Зареєстрований рейс можна скасувати в статусі «Чернетка» та «Активний». Для видалення потрібне підтвердження [2].

Щоб бути користувачем BIREG, водій автотранспорту також повинен зареєструватися в цій системі. Процедура реєстрації аналогічна вищевказаній. Після цього з авторизацією водія стануть доступні зареєстровані рейси в статусі «Активний» та «Виконується» [2].

Умовою фіксації подій є завантаження необхідних документів для реєстрації рейсу. Якщо будь-який документ буде відсутнім, система попередить водія під час відкриття аркуша даних. Тип

подій залежить від типу рейсу, наприклад, для транзитних перевезень не потрібно фіксувати завантаження та розвантаження, у такому разі заїзд та виїзд із країни повинні фіксуватися в системі безпосередньо під час здійснення операцій [3].

Водій може зафіксувати в'їзд та виїзд до/з території Угорщини, ввівши дані про маршрут, пункт перетину кордону, показання одометра. Після збереження цих даних їх не можна буде змінити. Внесення водієм інформації щодо завантаження та вивантаження здійснюється додаванням до BIREG даних про маршрут, місце (завантаження, вивантаження), назву компанії, показання одометра [6].

Далі детально дослідимо та проаналізуємо іншу систему під назвою **SENT**.

Цей ресурс має певні спільні характеристики та ознаки з вищевказаною BIREG.

За своїм визначенням SENT – це електронна система моніторингу перевезень підакцизних вантажів у Польщі, призначена для боротьби з контрабандою та ухиленням від сплати податків. Вона використовується для відстеження руху вантажів від моменту завантаження до кінцевого пункту призначення, а також для забезпечення дотримання всіх митних та податкових правил [14].

З 1 жовтня 2018 року в Польщі було введено в дію нові вимоги щодо перевезення певних категорій вантажів. Згідно із законом «Про зміну закону про

систему моніторингу автомобільних і залізничних перевезень вантажів», який набув чинності 15 червня 2018 року, компанії, які планують транспортувати вантажі, що потребують «спеціальної уваги» (за визначенням Міністерства фінансів Польщі), тепер зобов'язані пройти онлайн-реєстрацію в системі SENT. Цей нормативно-правовий акт зобов'язав подавати та оновлювати інформацію про «чутливі вантажі», що перевозяться як на території Польщі, так і транзитом, в електронній системі SENT. Впровадження цієї системи мало на меті мінімізувати тіньову економіку та виявляти порушення в торгівлі вантажами, що підпадають під дію системи SENT [15].

Система SENT була впроваджена з метою стримування недобросовісної діяльності, що негативно впливала на державну казну. Протягом тривалого часу в Польщі спостерігалась певна схема, що полягала в ухиленні від сплати податків на «чутливі вантажі». Це призвело до значних втрат для бюджету країни. Саме тому була розроблена система SENT, доповнена каталогом штрафних санкцій [16].

Реєстрації в SENT підлягають групи вантажів, що ввозяться до Польщі, вивозяться з неї, або проїжджають її транзитом без оформлення на митниці (тобто без експортної/транзитної декларації або TIR Carnet) (рис. 4.) [19].

Реєстрація в системі SENT здійснюється на електронній платформі митної та фіскальної служби Польщі [17].

Рис. 4. Групи вантажів, що підлягають реєстрації в системі SENT

Більш детальний перелік «чутливих вантажів», що підлягають обов'язковій реєстрації в системі SENT, чітко визначено у статті 3, пункті 2 закону про систему моніторингу автомобільного та залізничного вантажного транспорту та торгівлі паливом. До таких вантажів, зокрема, належать: [14]

- моторні палива та продукти їхньої переробки;
- топковий мазут і мастильні засоби, що використовуються як добавки до моторних палив;
- етиловий спирт неденатурований з концентрацією спирту 80 % або більше;
- вироби, що містять етиловий спирт (антифризи на основі етилового спирту і розчинники);
- етиловий спирт, що повністю денатурований;
- сушений тютюн.

Варто зауважити, що цей список не є остаточним, Міністерство фінансів

Польщі може визначити додатковий перелік вантажів, що підлягають реєстрації в системі SENT [14].

Для українського перевізника важливою є відповідь на таке запитання: як же відбувається онлайн-реєстрація в системі SENT? По суті, під'єднання суб'єктів господарювання до системи моніторингу доріг здійснюється за допомогою Платформи електронних сервісів податкової та митниці.

Передусім у системі реєструється користувач. Для цього потрібно створити обліковий запис на спеціальному веб-сайті. У вкладці «Форми» слід вибрати відповідну форму SENT згідно з програмою перевізника [17].

Після цього в систему вноситься вся необхідна інформація про вантаж, його вагу, дані про вантажовідправника і вантажоодержувача з адресами, кінцевого перевізника, інформація про транспортний засіб, маршрут перевезення, дати завантаження і планованої доставки. Після завершення реєстрації або оновлення

форми система згенерує контрольний номер та відповідний ключ. Цей номер потрібно обов'язково передати водію [19].

Єдина складність – це обов'язкова вимога про передачу геолокації. Для цього можуть використовуватися спеціальні GPS-навігатори (зовнішні системи геолокації ZSL), або GPS-трекер, тобто пристрій (звичайний смартфон або планшет) зі встановленим додатком SENT GEO, який служить для моніторингу маршруту перевезення вантажу. Завантажити додаток можна і в Google Play, і в App Store [19].

Ми з'ясували, який нормативно-правовий акт регулює питання системи SENT. Також роз'яснили, про які саме вантажі йдеться. Отже, можемо переходити до того, хто і як має реєструватися в системі [15].

Польське законодавство виділяє три категорії учасників, що в обов'язковому порядку мають зареєструватися у системі SENT: відправник та одержувач вантажу, а також перевізник. Відправник зобов'язаний попередньо інформувати про намір перевезти «чутливі вантажі». Заповнивши відповідну форму, він отримує контрольний номер, який дійсний протягом 10 днів. За цей час транспортування має бути завершено. Перевізник має відмітитись у системі на стадії безпосереднього транспортування вантажів. Одержувач завершує процес реєстрації, підтверджуючи отримання вантажу. (рис. 5.) Для кожного з вищевказаних учасників система генерує три ключі [18].

Рис. 5. Основні суб'єкти системи SENT

Варто зазначити, що у процесі перевезення вантажів, що підпадають під систему SENT, на перевізника лягають певні обов'язки. По-перше, транспортний засіб повинен бути оснащений системою GPS (визначення місцезнахо-

дження). Постачальник послуг GPS-моніторингу має запропонувати можливість декларування такого транспортного засобу в системі SENT GEO. Після цього перевізник отримує номер локатора, який

можна ввести в систему SENT. Відстеження транспорту здійснюється шляхом введення локатора в системі SENT [16].

Для транспортування вантажів територією Польщі перевізнику достатньо оновити інформацію в уже зареєстрованій заявці. Для цього потрібно внести відомості про компанію, дозвіл, номери транспортного засобу, що здійснює перевезення, дати завантаження та розвантаження, а також відзначити перетин кордону. Однак у разі транзиту перевізник зобов'язаний розпочати реєстрацію транспорту (заповнити форму 300). Форми 300 та 330 є ключовими документами для відстеження руху підакцизних вантажів у системі SENT [18].

Форма 300 є повідомленням про намір перевезення підакцизних вантажів, яке подається перевізником до початку перевезення. Форма 330 – це підтвердження прийняття вантажу, яке подається одержувачем після завершення перевезення [16].

У разі порушення процесу реєстрації транспорту в системі SENT до кожного з учасників можуть бути задіяні штрафні санкції. Їхній перелік визначено у статті 22 Закону про систему моніторингу вантажного автомобільного та залізничного транспорту та торгівлі паливом [16].

За останні два роки штрафні санкції поширилися й на перевізників. Найчастішою причиною штрафів є відсутність або несправність системи GPS. Перевізник може отримати штраф до 10 000 PLN (злотих). Таке стягнення накладається за невиконання обов'язку надання геокаційних даних [15].

З іншого боку, водій може отримати штраф від 5000 до 7500 PLN за відсутність активації локатора перед початком поїздки (у разі використання мобільного застосунку). Додатково, якщо під час дорожньої перевірки буде виявлено, що в системі SENT не зареєстрований цей транспортний засіб – вантаж або ж транспортний засіб можуть бути затримані [17].

Знання системи SENT є важливим для багатьох учасників транспортної сфери. Українським перевізникам завжди слід перевіряти, чи підпадають вантажі, які вони планують перевозити, під систему реєстрації SENT.

Далі важливо визначити, які спільні та відмінні риси існують між угорською системою BIREG та польською системою SENT (**таблиця 1**). Є два основні фактори, що спонукають робити таку характеристику двох вищевказаних систем [18].

Порівняльний аналіз. Дозволяє зрозуміти подібності та відмінності у функціональності, процесах та вимогах цих двох систем електронного моніторингу перевезень.

Оптимізація роботи. Визначення спільних рис може допомогти українським перевізникам, які вже знайомі з BIREG, швидше освоїти SENT, а виявлення відмінностей дозволить їм підготуватися до специфічних вимог польської системи.

Отже, до спільних рис належить те, що обидві системи, BIREG та SENT, мають на меті моніторинг та контроль перевезень вантажів, які підлягають певним обмеженням. BIREG фокусується на міжнародних вантажних перевезеннях через Угорщину, тоді як SENT зосереджується на перевезенні підакцизних вантажів до або через територію Польщі. Обидві системи є електронними. Це означає, що перевізники, відправники та одержувачі вантажу повинні реєструватися в онлайн-системі та подавати електронні декларації. Транспортні засоби, які здійснюють перевезення вантажу, що підлягають контролю, мають бути оснащені GPS-пристроями для відстеження їхнього місцезнаходження. За невиконання правил роботи з системами BIREG та SENT передбачені штрафні санкції.

Між цими системами також існують певні відмінності. BIREG застосовується до всіх вантажних перевезень, за винятком деяких випадків, тоді як SENT застосовується лише до підакцизних ва-

нтажів. Для BIREG потрібна лише реєстрація перевізника, тоді як для SENT – реєстрація як перевізника, так і одержувача вантажу. Декларації BIREG генерують унікальний ідентифікатор, який слугує дозволом на проїзд, тоді як декларації SENT не генерують дозволів, а лише

слугують для відстеження перевезень. BIREG має власний веб-сайт, [1] тоді як SENT інтегрована із загальною системою електронного декларування Польщі [14].

Таблиця 1

Основні спільні та відмінні риси систем BIREG та SENT

Ознаки спільних та відмінних рис	BIREG	SENT
Тип системи	Електронна	Електронна
Мета системи	Контроль вантажних перевезень	Контроль підакцизних вантажів
Відстеження	GPS	GPS
Штрафи	Так	Так
Тип вантажу	Всі вантажні перевезення (за винятками)	Підакцизний вантаж
Реєстрація	Перевізник	Перевізник та одержувач
Декларації	Генерують дозвіл	Слугують для відстеження
Чим є система?	Система попередньої електронної реєстрації дозволів, тобто вимога щодо дозволів на виконання завдань автомобільного транспорту за плату	Електронна система моніторингу перевезень підакцизних вантажів у Польщі
Чи повинен реєструватись угорський або польський перевізник?	Угорський – так, за певних умов	Польський – так, якщо здійснює перевезення підакцизних вантажів територією Польщі
Особливості реєстрації в системі	Чіткий алгоритм дій	Чіткий алгоритм дій

Необхідно зазначити, що українські перевізники часто стикаються з численними проблемами у процесі використання систем BIREG та SENT. А тому важливо детально розглянути кожну з наявних проблем та віднайти можливі шляхи їхнього вирішення (таблиця 2) [11].

Система BIREG вимагає детальної реєстрації транспортних засобів та водіїв, що може бути складним та тривалим процесом для перевізників, які не знайомі з системою. Часті зміни у правилах та вимогах можуть призвести до плу-

танини та помилок у заповненні документів. Технічні збої або відсутність стабільного інтернет-зв'язку можуть ускладнювати доступ до системи [11].

Система SENT вимагає детального заповнення інформації про вантаж, що може бути складним для перевізників, особливо якщо вони не знайомі з термінологією та вимогами. Також система передбачає своєчасне внесення інформації, що може бути складним у разі непередбачених затримок або технічних проблем. Помилки в заповненні декларацій можуть призвести до значних штрафів.

Виклики, з якими можуть стикатися суб'єкти систем BIREG та SENT, та шляхи їхнього вирішення

Система BIREG		Система SENT	
Проблема	Можливе вирішення	Проблема	Можливе вирішення
Складність реєстрації та користування системою	Проведення навчальних семінарів для перевізників, створення детальних інструкцій українською мовою та надання консультаційної підтримки	Складність заповнення декларацій	Проведення навчань та семінарів, надання зразків правильно заповнених декларацій та підтримка перекладачів
Часті зміни в законодавстві	Регулярне інформування перевізників про зміни через спеціальні інформаційні бюлетені, оновлення інструкцій та створення електронних розсилок	Часові обмеження на внесення даних	Надання можливості попередньої реєстрації інформації та створення мобільних додатків для спрощення процесу
Технічні проблеми з доступом до системи	Створення резервних копій документів, можливість офлайн-реєстрації та надання технічної підтримки	Високі штрафи за помилки	Введення системи попереджень для виправлення помилок без штрафів, створення автоматизованих перевірок правильності заповнення

Загальні рекомендації для уникнення проблем в обох системах:

- автоматизація процесів;
- підтримка користувачів;
- міжнародне співробітництво.

Розробка спеціалізованого програмного забезпечення, яке автоматизує заповнення форм та інтегрується з обома системами для зменшення ручної роботи та помилок. Створення центрів підтримки користувачів, які можуть надати допомогу в реальному часі, та робота гарячих ліній для оперативного вирішення проблем. Встановлення тіснішої співпраці між українськими та європейськими органами для узгодження вимог та спрощення процедур для українських перевізників [5].

Висновки

У процесі дослідження було проаналізовано основні практичні аспекти використання систем BIREG та SENT українськими перевізниками. Ці електронні ресурси є ключовими елементами регулювання міжнародних автомобільних перевезень у низці європейських країн, забезпечуючи прозорість і контроль за перевезеннями. Аналізуючи кожну систему окремо, були досліджені також і спільні та відмінні характеристики BIREG та SENT.

Визначено, що перевізники стикаються зі специфічними проблемами в роботі з цими системами, які впливають на ефективність їхньої діяльності.

Серед основних проблем були викремлені складність реєстрації та користування системами, часті зміни в законодавстві та технічні труднощі з доступом до систем. Кожна з цих проблем може мати значний вплив на роботу перевізників, спричиняючи затримки, додаткові витрати та можливі штрафи за порушення вимог системи.

Отже, впровадження запропонованих у статті заходів щодо вирішення зазначених проблем сприятимуть покращенню умов роботи українських перевізників із системами BIREG та SENT, підвищенню їхньої конкурентоспроможності на міжнародному ринку та забезпеченню ефективного дотримання вимог європейського законодавства. Подальші дослідження можуть зосередитися на розробці конкретних інструментів для автоматизації процесів та детальному аналізі впливу запропонованих заходів на практику перевезень.

References

1. Ministry of Innovation and Technology. (2021). The official page of the BIREG system Retrieved from: <https://BIREG.gov.hu/BIREG>
2. ASMAP. (2021). Detailed manual on registration in the BIREG system. Retrieved from: http://www.asmap.org.ua/info/instrBIREG_en.pdf
3. BIREG-info. (2021). What is the BIREG system? Retrieved from: <https://BIREG-info.hu/BIREGrol/>
4. Nagy, Csaba. (2021). The main algorithm of actions in the BIREG system Retrieved from: <https://fuvarlevel.hu/tennivalok-a-BIREG-rendszerben/>
5. Nagy Daniel, H. (2021). Features of the BIREG system Retrieved from: <https://5percado.hu/a-BIREG-rendszer/>
6. LeitnerLeitne. (2022). Everything you need to know about the BIREG system Retrieved from: https://adozasrolerthetoen.blog.hu/2022/07/11/amit_a_BIREG_rendszerrol_tudni_erdemes
7. ASMAP. (2021). Hungary. System of preliminary electronic registration of transport permits BIREG Retrieved from: <http://www.asmap.org.ua/index1.php?id=67094>
8. Ministry of Infrastructure. (2021). Electronic system of pre-registration of permits of Hungary BIREG Retrieved from: <https://mtu.gov.ua/news/32610.html>
9. Bykova, Anastasia. (2022). Do Ukrainian carriers need registration in the BIREG system in Hungary Retrieved from: https://logist.today/uk/dnevnik_logista/2022-07-08/nuzhna-li-ukrainskim-perevozchikam-registratsiya-v-sisteme-BIREG-v-vengrii/
10. ASMAP. (2021). Hungary. Regarding cargo transportation Retrieved from: <http://admin.cornel.net.ua/index1.php?id=68574&langid=1>
11. Embassy of Ukraine in Hungary. (2021). Webinar "BIREG system – practice of use and further updates" Retrieved from: <https://hungary.mfa.gov.ua/news/vidbuvsyapershij-vebinar-sistema-BIREG-praktika-vikoristannya-ta-podalshi-onovlennya-dlya-predstavnikov-ukrayinskih-kompanij>
12. Traffic management. (2021). Licensing requirements for BIREG cargo transportation Retrieved from: <https://www.kozlekedesihatosag.kormany.hu/hu/dokumentum/212259>
13. Melnyk, Zoya, Hrynyshyn, Maria, Bukovsky, Andriy. (2020). Green Book: International Cargo Carriage. Retrieved from: cdn.regulation.gov.ua/dd/ea/a1/34/regulation.gov.ua_GREEN%20PAPER%20'On%20International%20Freight%20Road%20Transport'.pdf
14. FreeTrack. (2023). What is SENT and what are sensitive goods? Retrieved from: <https://freetrack.ua/news/shcho-take-systema-SENT-i-shcho-take-chutlyvi-tovary/>
15. FreeTrack. (2024). Toll roads. Work with SENT/E-TOLL/HuGO Retrieved from: <https://gpsfreetrack.atlassian.net/wiki/spaces/CS/pages/34897974/SENT+E-TOLL>
16. FreeTrack. (2023). Work with the list of SENT applications Retrieved from: <https://gpsfreetrack.atlassian.net/wiki/spaces/CS/pages/34603034/SENT>
17. Ministry of Finance. (2019). Electronic platform of the customs and fiscal service of Poland. Retrieved from: <https://www.puesc.gov.pl/>
18. Kolokolusha, Maksym. (2019). What is SENT and when should it be done? Retrieved from: <https://ganex-group.com/2020/02/23/SENT-pl/>
19. Mainfreigh. (2017). The SENT system in Poland Retrieved from: <https://www.mainfreight.com/uk-ua/SENT-system-in-poland>